

12.5.2022

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 54/2022 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 54/2022 vp). Pyydettyä lausuntonaan valtiovarainministeriö toteaa seuraavaa.

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oppivelvollisuuslakia, perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia sekä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia. Esitys liittyy oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon yhteydessä havaittuihin lainsäädännön tarkennustarpeisiin.

Oppivelvollisuuslakiin ehdotetaan tarkennuksia soveltamisalaan, opiskelupaikan osoittamista koskevaan sääntelyyn, oikeuteen majoitus- ja matkakorvauksiin, tiedonsaantioikeuksiin sekä muita teknisluonteisia tarkennuksia. Koulutusta koskevissa laeissa ehdotetaan säädettäväksi opiskelijan eronneeksi katsomista silloin, kun oppivelvollisuuden suorittaminen on keskeytetty toistaiseksi.

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ehdotetaan tarkennettavaksi erityisen tuen tarpeen arvioinnin osalta. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että koulutusta olisi mahdollista järjestää valtionosuusrahoitteisena työvoimakoulutuksena. Vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin lisättäisiin säännös oppivelvollisille suunnatun koulutuksen rahoituksen yhteydessä oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnettävästä oppimateriaalilisästä. Lisäksi tarkennettaisiin joitakin osin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain säännöksiä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022.

Vaikutuksista

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla ei ole juuri julkistaloudellisia vaikutuksia ja ehdotetut muutokset ovat toteutettavissa olemassa olevin määrärahoihin ilman lisämääräraharvetta.

Oppivelvollisuuslain soveltamisalan rajauksen (opiskelutarkoituksessa Suomeen tulleet alaikäiset eivät olisi oppivelvollisia eivätkä siihen liittyvän maksuttomuuden piirissä) ja koulumatkatuen arvioidaan vähentävän jossakin määrin koulutuksen järjestämisen kustannuksia, mutta vaikutukset eivät esityksen mukaan olisi valtiontaloudellisesti merkittäviä¹.

¹ Jos esimerkiksi vuosittain 400 ammatillisen koulutuksen opiskelijaa ei muutoksen myötä olisi maksuttomuuden piirissä, vähentäisi se koulutuksen järjestämiskustannuksia vuositason arvioilta noin 100 000 euroa.

Myöskään ehdotetulla muutoksella hyväksyä lasten perusopetuksen suorittaminen myös 17 vuotta täyttäneiden oppivelvollisuuden suorittamistavaksi ei olisi valtiontaloudellisia vaikutuksia. Kunnilla ei olisi tämän ikäluokan perusopetuksen järjestämisvelvollisuutta, eikä opetuksen järjestämiseen myönnettäisi erillistä valtionosuusrahoitusta. Tilanne koskisi pääosin suuria kaupunkeja ja niissä vuositason muutamaa kymmentä oppivelvollista. Kunnilla säilyisi edelleen myös mahdollisuus järjestää perusopetus aikuisten perusopetuksena.

Ehdotettu majoitus- ja matkakorvausten laajentaminen toisi esitysluonnoksen mukaan oppivelvollisuuslain mukaisten matka- ja majoituskorvausten piiriin vain muutamia kymmeniä oppilaita, lähinnä saaristoalueella asuvia oppivelvollisia. Esityksen mukaan laajennus on tehtävissä jo aiemmin varattujen lisämäärärahojen puitteissa. Sama pätee myös kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun koulutuksen oppimaterialisästä aiheutuvia vähäisiä vaikutuksia (arviolta 150 000 euroa).

Valtiovarainministeriöllä ei ole esityksen vaikutuksista huomautettavaa siltä osin kuin ehdotetut muutokset ovat kokonaisuudessaan toteutettavissa ilman lisämäärärahatarpeita. Julkisen talouden menokehys on edelleen tiukka eikä esityksestä tule aiheutua julkiselle taloudelle lisäkustannuksia.

Budjettineuvos

Merja Salmi